

Rav Kook: נשנת הרב

1

ויקרא—קדושים יט:טו

1

טו. לא-תעשו עול במשפט
לא-תשא פני-ך ל

רש"י

2

With righteousness shall you judge your fellow,
according to its plain meaning.
Another interpretation:
Judge your fellow favorably.⁸⁵

ולא תהדר פני גדול
בצדק
משפט עמיתך:

+

ט

3

אדם נשחת ראוי לשנאתו רק מצד חסרונו, אבל
מצד עצם צלם אלהים שלו ראוי להוקירו באהבה.
לדעת שמציאות יקרת ערכו היא יותר
עצמית לו ממצויאות מקריו הפחותים. על כן
קריעת עם-הארץ כדג היא דוקא מגבו (על פי
פסחים מט, א), ולא מצד פניו, שבהם אור הצלם.

אהבה

מידת הראיה

+

הסניגוריה במשנת הרב קוק

מאת

הרב בנימין אפרתי

פרק ראשון: סגולת ישראל

בהעמיקנו בכך על-פי יסודותיה של תורת אמת, נמצאנו למדים, כי "שני
דברים ישנם שהם יחד בונים קדושת ישראל וההתקשרות האלהית עמהם.
הא' הוא סגולה, כלומר: טבע הקדושה שבנשמת ישראל מירושת אבות,
כאמור: "לא בצדקתך" וגו', "רק באבותיך חשק ה' לאהבה אותם ויבחר בזרעם
אחריהם" (דברים ט, ה; י, טו), "והייתם לי סגולה מכל העמים" (שמות יט, ה).
והסגולה הוא כח קדוש פנימי מונח בטבע הנפש ברצון ה', כמו טבע כל דבר
במציאות, שאי אפשר לו להשתנות כלל, "כי הוא אמר ויהי", "ויעמידם לעד
לעולם" [עיין נצח ישראל למהר"ל, פרק י—א].
והב' הוא עניין בחירה, זה תלוי במעשה הטוב ובתלמוד תורה.
החלק של הסגולה הוא הרבה, באין ערוך כלל, יותר גדול וקדוש מהחלק
התלוי בבחירה.

4

"ובדורנו נתרבו נשמות שאף-על-פי שהן שפלות מאד בענין הבחירה, ועל-
כן הם נגועים במעשים רעים רבים ובדעות רעות מאד, ה' ישמרנו, מכל-מקום
אור הסגולה מאיר בהם, ועל-כן הם מחבבים מאד את כללות ישראל וחושקים
בארץ-ישראל, ובכמה דברים טובים ויקרים מהמידות שהם באים מסגולת
ישראל בטבע נפשם הם מצוינים בהם" ¹. כי "כל אחד מישראל חי בקרבו ניצוץ
אור קדוש ממורשת אבות, מקדושת תורה וגדולת אמונה" ² "ובכל אחד ואחד
מישראל, מגדול ועד קטן, אור אלהים חיים ביפעת קודש בוער ומאיר" ³.

5

2 אורות ישראל, פרק ה, סעיף ו.

3 שם ט, ו.

יסוד ושורש העבודה

מוה"ר רבי אלכסנדר זיסקינד מהורודנא זצוק"ל
(Diener 1794)

חרב באגרת ('אגרות הראיה' ח"א אגרת רנ"ו): "ואשרי אדם שזיכך נשמתו בקדושת המצוה של 'בצדק תשפט את עמיתך', כמובאר ב'יסוד ושורש העבודה'".

בהמשך (שער א פרק ז-ח) מודיע 'יסוד ושורש העבודה', שלא ניתן לממש כראוי את עיקר עבודת האדם בלי לקיים את 'בצדק תשפט את עמיתך': "תדעו נאמנה, שאי אפשר שיבוא האדם לתכלית העבודה זו השורשית והעיקרית הנ"ל, אם לא כשירגיל את עצמו לקיים בתמידות שתי מצות עשה כלליות שבתורה הקדושה: האחת, מצות עשה של 'ואהבת לרעך כמוך' (ויקרא יט, יח) ובאמת אמר עליה רבי עקיבא (ספרא שם): 'זה כלל גדול בתורה'. והשניה תלויה בה³, והיא מצות עשה של 'בצדק תשפט את עמיתך'. ושניהם נאמרו בפרשת קדושים, כי קדוש יאמר לו. כשיתמיד האדם בהם, בודאי יבוא למדרגה עליונה להקרא קדוש, דהיינו, שיאהב את חבריו כנפשו וכגופו בכל ענינים, ממש כמו שהוא שמח כשנותן לו השם יתברך שום טובה, כן יגיל וישמח בבוא לו שום טובה לרעהו". אם כן, המצוה מקדשת את האדם באהבת אמת לחבירו.

ממשיך 'יסוד ושורש העבודה' ומסביר, שעל האהבה הגדולה לחבירו נצטוונו במצות 'ואהבת לרעך כמוך', אך הקיום של 'ואהבת' בשלמותו תלוי בקיומה של מצות 'בצדק תשפט את עמיתך': "שאינן אדם יכול לבוא אל קיום מצות עשה של 'ואהבת לרעך כמוך' על אמיתתה ועל תכליתה בשלמות ותמידיות, אם לא עמד על המדרגה של קיום מצות עשה זו: 'בצדק תשפט את עמיתך' עד תכליתה בשלמות ובתמידיות, כי המה תלויים ואחודים זה בזה". שאם ידון את חבירו לכף זכות, "אז כשהוא צדיק בעיניו, בודאי יתאמץ לו גם כן לעשות רצונו באיזה ענינים שיהיה ביכולתו, ולקיים בזה מצות עשה של 'ואהבת'... אך אם לא דן אותו לכף זכות על המעשה או על הדיבור ההוא, ומוחזק בעיניו בחזקת רשע – בודאי מאז והלאה לא יתאמץ בשבילו לעשות לו איזה טובה ככל יכולתו בעת הצטרכו, אז עובר גם כן על מצות עשה של 'ואהבת לרעך כמוך'".

4)

"אוהבי ישראל באמת, שנפשם צמאה

לתשועת ד' ולבנין ארץ ישראל, הם נוטים כלפי חסד לכל, ומלמדים זכות על כל הפושעים, אפילו על הכופרים והמכעיסים היותר גדולים, כי הם רואים בתומת נפשם את הניצוץ של הטוב הגנוז בכל נפש, וקל וחומר בנפשות ישראל, וביותר בנפשות הדוגלים באהבת האומה בכלל, והם נוטים אל הטוב והיושר, שזכויותיהם גדולות

(שמונה קבצים' קובץ א, תשנ"א).

They are those who truly love the people of Israel, those whose spirit thirsts for salvation from Hashem and for the building of the land of Israel.

They tend to kindness for all and they judge all sinners favorably, even the greatest heretics and willful rebels, because they see in the sincerity of their own spirit the spark of goodness that is hidden in every spirit—and, how much more, in the spirits of Israel, and most of all in the spirit of those who wave the banner of love for the nation overall. And these righteous people tend to goodness and uprightness, which are very meritorious.

Ahavat Yisrael Due to Each Person's Uniqueness

These two poles of self-identification create two different modes of *ahavat Yisrael*. As we have seen, on the root level, a Jew's love for his fellow is a form of loving oneself based on the merging of all individuals into a single entity. Simultaneously, though, in our revealed reality, each person must also view himself and others as unique and harness the uniqueness of the other as a basis for *ahavat Yisrael*. For example, in one talk, after the Rebbe reviewed the perspective of all Jews being a "single entity," he then continued:

When the Alter Rebbe explains the concept of *ahavat Yisrael*, he does not suffice with saying, "Since they are all of a kind and all have one Father, therefore, all Jews are called real brothers by virtue of the source of their souls in the One God." Instead, he prefaces it with: "[Regarding] the soul and spirit, who can know [each of] their greatness...and source in the living God." This means that one needs to love each Jew [also] due to each one's superlativeness as an individual.³⁸

All Jews contain unique "individual capacities" and should be loved not only because of the essence of their souls that is one and the same with all Jews, but also due to their unique virtues as individuals.

Elsewhere, the Rebbe identified the sin of Korah as neglecting to appreciate the unique talents and roles of each individual. In his initial contentious encounter with Moses, Korah argued: "You take too much upon yourselves, for the entire congregation are all holy, and the Lord is in their midst."

Ahavat Yisrael and Love of God

As alluded to above, the indivisible nature of the Jewish people is not an arbitrary belief but rather conceptually flows from Chabad's definition of the Jewish soul. As the Alter Rebbe wrote in the beginning of *Tanya*, each Jewish soul is "literally a part of God," an idea that the Rebbe developed at great length by associating the *yehida* of a person with the Divine Essence.²¹ Thus, the utter simplicity of the Divine Essence leads to the utter unity of the single Jewish soul.

This association helps illuminate how the Rebbe related the categories of *ahavat Yisrael* and *ahavat Hashem* to one another. He construed loving another Jew as a form of loving the One God, who permeates every Jew and unites the two seemingly distinct individuals. In his ethical calendar, *HaYom Yom*, the Rebbe succinctly summarized the manner in which *ahavat Yisrael* and *ahavat Hashem* are intertwined:

The Alter Rebbe repeated what the Maggid of Mezritch said quoting the Baal Shem Tov: "Love your fellow as yourself" is an interpretation of and commentary on "Love the Lord your God." He who loves his fellow Jew loves God, because the Jew has within himself a "part of God above." Therefore, when one loves a Jew – [the Jew's] inner self – one loves God.²²

This idea was so central to the Rebbe's thought that he underscored its significance as part of his mission statement in 1951, emphatically stating: "The three loves – love of God, love of Torah, and love of one's fellow – are one. One cannot differentiate between them, for they are of a single essence."²³

ENGAGING THE ESSENCE

THE TORAH PHILOSOPHY
OF THE
LUBAVITCHER REBBE

Yosef Bronstein